

Posvet Slovenskega strokovnega društva lupinarjev

Dobro pripravljena tla so pogoj za kakovosten pridelek

Dušik naj dajo tudi metuljnice – Orehove muhe lani manj – Nova bolezen tisočerih rakov

Med lupinarje ali oreške sodijo sadne vrste, pri katerih je užitno jedrce v olesneli luščini. Pri nas uspevajo orehi, lešniki in kostanji ter v Primorju tudi mandlji. Lupinarji so najbolj znani po vsebnosti maščob, zaradi katerih sodijo med energijsko najbogatejša živila. Poleg kakovostnih maščob oreški vsebujejo še pomembne beljakovine, vlaknine, sladkorje, mineralne snovi in vitamine, zato je priporočljivo vsak dan zaužiti nekaj okusnih jedrc.

Orehi in lešniki imajo dokazano blagodejne učinke na naše zdravje, je med drugim pred številnimi obiskovalci enega od nakupovalnih centrov v Celju povedala dr. Anita Solar z Biotehniške fakultete v Ljubljani, kjer so člani Slovenskega strokovnega društva lupinarjev ob 15-letnici njihovega delovanja pripravili razstavo tega sadja in pokušino različnih jedi, za svoje člane pa organizirali tudi strokovni posvet ter redno letno skupščino.

Težka tla izboljšamo s humusom in apnenjem

Bistvo gojenja vsake rastline je primerna prst in, kot je povedal mag. Marko Zupan z Biotehniške fakultete v Ljubljani, imamo v Sloveniji zaradi razgibanosti reliefa in različnih vremenskih vplivov tudi veliko različnih talnih tipov. Najboljša tla so iz mešanice peščenih, ilovnatih in glinastih delcev. Teksturo opredeljuje velikost talnih delcev, ti se združujejo v strukturo, ki jo z obdelavo spreminjamo. Pomembno je, da ohranimo dobro strukturo tal, zato pazimo, da ne obdelujemo zemlje v mokrem vremenu, saj se zemlja takrat zbije in v njej ni več zraka, kar pa ni dobro ne za mikroorganizme ne za korenine rastlin.

Lupinasto sadje ima globok

koreninski sistem, zato je pomembno, da so tla, v katerih rastejo, globoka in dobro odcedna. Če so tla težka, jih izboljšamo z dodajanjem humusa ter z apnenjem, je povedal dr. Rok Mihelič z Biotehniške fakultete v Ljubljani. Priporo-

Pod blagovna znamka Slovenski oreh in Slovenski lešnik se tržijo kakovostni pridelki in izdelki.

ča, da pred pripravo nasada na tistem zemljišču nekaj let načrtno gojimo rastline, ki globoko prekoreninijo tla, in jih potem zadelfamo v zemljo.

V tleh do globine 20 centimetrov naj bo vsaj 10 odstotkov humusa na odstotek gline. Kako počasi se povečuje organska snov v zemlji, je dr. Mihelič podkrepil s podatkom,

da moramo na hektar zemlje dati 50 ton hlevskega gnoja, da se organska snov poveča za vsega 0,1 odstotka. Za lupinasto sadje zadostuje osem do deset ton hlevskega gnoja letno na hektar, za večji pridelek lahko dodamo še nekaj dušika. Strokovnjak priporoča, da s preperelim hlevskim gnojem pognojimo nasad enkrat na tri leta. Izjemnega pomena so podornine, lovilci dušika, to so facelija, oljna ogrščica, krmni ohrov in druge. Še posebej pomembne so metuljnice v ekološkem nasadu, kjer je zaradi

Udeleženci srečanja in mimoidoči so z zanimanjem prisluhnili predavanju dr. Anite Solar, predsednice društva.

lija v času polnjenja jedrc. Pretirano gnojenje z dušikom pa slabo vpliva na kakovost jedrc. Od druge polovice avgusta dalje z dušikom ne gnojimo več zaradi nevarnosti pozebe lesa pozimi. Druga hranila, kot so fosfor, kalij, kalcij ..., se ne izpirajo, zato ni pomembno, kdaj gnojimo z njimi. Vedeti pa je treba, za kaj je katero od hranil pomembno in v kakšnih razmerah ga rastlina najlažje sprejme. Tako je denimo za lesko med drugim zelo pomemben fosfor, ki pa je slabo mobiliziran v tleh. To hranilo mora imeti rastlina na voljo vso rastno dobo. Na Hrvaškem, kjer gojenju leske posvečajo veliko pozornosti, s fosforjem gnojijo foliarno, prav tako z žveplom, ki je sicer pomemben za pravičen metabolizem dušika, vendar pa dodan v tla zakisa zemljo, kar pomeni nedostopnost kalcija. Slednjega pa rastlina rabi za oblikovanje čvrste lupine. Dr. David Gluhic s Hrvaške je izpostavil še nekaj bistvenih mikroelementov za lesko, to so bor, cink, mangan in železo. Tudi naši sosedje se zavedajo, da je najpomembnejša dobra priprava tal in gnojenje v tla, dodajanje hranil skozi liste pa je dodaten ukrep, še posebej, če so tla pod nasadi zadržana.

Orehova muha in bolezen tisočerih rakov

Pridelovalci orehov se vsako leto srečujejo tudi z različnimi boleznimi in škodljivci. Orehova muha je zagotovo ena od pomembnih škodljivk tega sadja in, kot je dejal mag. Jože Miklavc s Kmetijsko gozdarskega zavoda Maribor, je v teh letih, čeprav je to relativno nov

škodljivec pri nas, postala za strokovnjake s tega področja znana neznanka. Za orehovo muho so bolj občutljive pozne sorte in čeprav velja za slabo letalko, se je prav z letenjem hitro razširila po Sloveniji in severno od nje. Tako kot vsa zadnja leta so muho spremljali tudi lani, ko je bilo poletje hladno in deževno. Kot je povedal mag. Miklavc, so ugotovili, da je v mokrih poletjih muhe manj kot sicer, saj je stopnja preživetja bub v tleh nižja. Ugotavljajo, da rumene plošče niso dober pokazatelj dejanskega napada škodljivca in da je škoda lahko pozneje

ših nasadih je uspešno tudi prekrivanje tal pod krošnjami dreves s kopreno, ki preprečuje izlet odrasle muhe iz tal.

Ob koncu je strokovnjak z mariborskega zavoda opozoril še na eno bolezen, ki je pri nas še nismo zaznali, v Italiji pa že, kar pomeni, da jo lahko v prihodnje pričakujemo tudi v Sloveniji. Imenujejo jo bolezen tisočerih rakov, gliva Geosmitha morbida pa je povezana z orehovim vejnim lubadarjem, ki jo prenaša. Bolezen je prišla v Evropo iz Severne Amerike, kje so jo opisali leta 2010. Prepoznavni znak te bolezni je nenadno močno sušenje oreha.

Biotehniška fakulteta ima dolgoletno tradicijo strokovnega dela z lupinastim sadjem.

precej večja, kot kaže ulov na plošče. Od primorskih kolegov, ki imajo izkušnje z oljčno muho, smo tako izvedeli, da je zelo pomembno spremljanje prognoze svetovalne službe in potem tretiranje čim večje površine naenkrat. Težavo namreč povzročajo posamična drevesa na domačijah, ki niso škropljena. Še posebej v manj-

Za glivo sta zelo občutljiva črni in sivi oreh, navadni oreh je srednje občutljiv, odporna pa je vrsta arizonski oreh. Proti omenjenemu lubadarju ni drugega ukrepa kot sekanje dreves, pravi mag. Miklavc, slaba novica v zvezi z njim pa je še ta, da ta škodljivec napade zdrava in ne le poškodovana drevesa.

Marjeta Hrovatin

Obiskovalci celjskega trgovskega centra so poskušali dobrote članov društva.

Vreme

V preteklem tednu so na Goriškem in Vipavskem temperature zraka že spominjale na zgodnjo pomlad. Čez dan se je ogrelo celo do 14 °C. Ozračje je občasno vetrilo le zmerna do močna burja. Na pozni zimski čas so spominjale le še nočne temperature zraka, ki so se sredi tedna spustile do -4 °C. Pomladno vzdušje je bilo opaziti v vinogradih in sadovnjakih, kjer so še hiteli z rezjo, prebujanje zgodnjih koščičarjev pa je že zahtevalo izvajanje zaščitnih škropljenj. Ob koncu tedna je deževalo, na zahodu je padlo je med 6 in 10 mm dežja, dovolj, da so bila kmetijska tla spet razmočena in neprimerna za oranje tam, kjer jih zaradi pogoste razmočenosti ni uspelo preorati jeseni. Tudi drugod po Sloveniji so bile v preteklem tednu temperature zraka skoraj vse dni nad dolgoletnim povprečjem, a se je čez dan le izjemoma ogrelo čez 10 °C.

Ob koncu tedna je po vsej državi deževalo. Padlo je od 10 do 20 mm dežja, ponekod na jugovzhodu skoraj do 30 mm. Kjer je še vztrajala snežna odeja, jo je dež skoraj vso stopil, v višjih legah in hladnejših območjih, kjer je snežilo, pa je zapadlo nekaj centimetrov novega snega. Tudi na pragu novega tedna se vreme še ni ustalilo. Nova vremenska fronta je prinesla k nam dokaj vlažen zrak in padavine, ki so marsikje prešle v sneg.

Obeti: V četrtek bodo v vzhodni in ponekod v osrednji Sloveniji še padavine, po nižinah večinoma kot dež. Na zahodu pa bo pretežno oblačno in večinoma suho. Še bo vetrovno.

Oddelek za agrometeorologijo, Urad za meteorologijo, ARSO

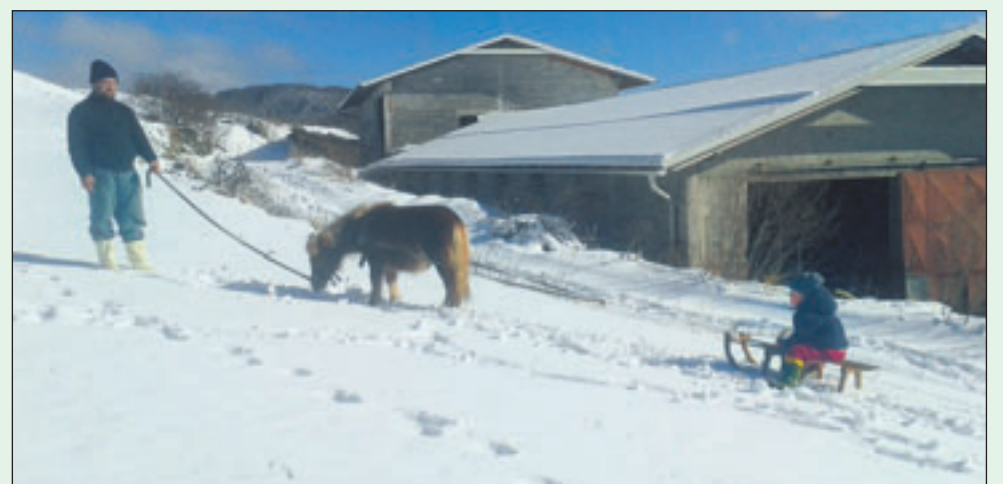

Naš utrinek

Viki in sani

»Sončen dan so na Ekološki kmetiji Brhanovi v zasneženih Brkinih izkoristili za vožnjo s sanmi. Te je vlekel naš mali konjiček

Viki, na saneh pa se nasmihal Jonas, ki zelo rad odpelje Vikija na pašo, ga nahrani in porcklja,« je zapisal Jože Vene, ki nam je poslal prikupno fotografijo.

Izjava tedna

Benedikt Jeranko, generalni direktor Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja:
»Novo programsko obdobje bo, kot kaže, zahtevalo večje število kontrol na kraju samem. To za nas predstavlja težavo, ker večje število kontrol pomeni za agencijo več stroškov, pa če te kontrole izvajamo sami ali pa če jih za nas izvaja zunanji izvajalec.«